

Nr 1 februari 2019

Växjöortens Folkdanslags medlemsblad

TRÄSKOPOSTEN

www.vaxjofolkdans.se

 [vaxjofolkdans](https://www.facebook.com/vaxjofolkdans)

Kulturnatten

Ordförande:

Kerstin Paulsson

paulsson.kerstin@hotmail.com

Redaktör Träskoposten:

Ivy Andersson

anderssonivy@gmail.com

Michael Fosseus

michael@fosseus.com

Redaktör Facebook:

Anders Isaksson

gubbenpetson@gmail.com

KULTURENS

Meddelande från styrelsen

Inbetalning av medlemsavgift och dansavgift

Årsavgift 2019 Årsavgiften skall betalas senast den 31 januari 2019

Vuxen	250 kr
Ungdom tom det år han/hon fyller 25 år	150 kr
Familj med barn upp till 25 år	650 kr
Dansavgift Dansavgift för 2019	250 kr
Postgiro 27 27 62-6	

De flesta betalar nu via internetbanken, men om du önskar ett inbetalningskort så kan du kontakta kassören Anders Johansson. Glöm inte att skriva ditt namn på inbetalningskortet!

Övrigt Meddela Michael Fosseus om du önskar få Träskoposten eller annan information via e-post.

Årsmöte Årsmötet äger rum söndagen den 24 februari 2019 kl 15 på IOGT. Verksamhetsberättelsen kommer att finnas tillgänglig på mötet.

Träskoposten Stoppdatum under 2019: 26 mars

Efterlysning av foton

Nu har jag varit ansvarig för lagets fotoalbum i ett par år och tänker försöka få ihop en fotobok. Jag efterlyser foton från olika aktiviteter i laget under åren 2016 – 2018. Om du har några foton som passar, så hör av dig. Det blir så mycket bättre om vi kan hjälpas åt!

Birgitta Schön

Gun-Britt Nilsson till minne

Vår vän Gun-Britt Nilsson gick bort den 7 januari vid 71 års ålder. Hon har varit medlem i Växjöortens Folkdanslag i många år. Fram tills hälsan sviktade var hon en flitig dansare i torsdagarnas folk- och gillesdans och en period även i polskedansen. Gun-Britt deltog också i övrig verksamhet, såsom fester och lagets danskurs i Böksholm. Speciellt lockade resorna. Gun-Britt var till exempel med på Nordlek i Stavanger 2000, alla fyra åren i Berlin 2002-2005, Färöarna 2008, Bornholm 2011 och 2014 och ett par utbyten med Kontra Otte i Köpenhamn. Inför de flesta resorna ingick att vi tränade in dansprogram till uppvisningar. Alla dessa träffar och fina stunder tillsammans gör att vi minns Gun-Britt med glädje.

Birgitta Schön

KALLELSE OCH DAGORDNING

Medlemmar i Växjöortens Folkdanslag kallas härmed till årsmöte söndagen den 24 februari 2019 kl 15.00 i Sigfridssalen, IOGT, Växjö. Klubbmästarna ordnar förtäring. Välkomna!

1. Mötet öppnas
2. Frågan om mötet utlysts i behörig ordning
3. Fastställande av dagordning
4. Val av ordförande för årsmötet
5. Val av sekreterare för årsmötet
6. Val av 2 justeringsmän tillika rösträknare.....
7. Styrelsens verksamhetsberättelse för 2018
9. Fastställande av resultat- och balansräkning.....
10. Fråga om ansvarsfrihet för styrelsen
11. Verksamhetsplan för 2019 och budget.....
12. Fastställande av medlemsavgift för 2020
13. Beslut om sektioner och arbetsgrupper.....
14. Val av ordförande (2 år).....
15. Val av 2 styrelseledamöter (1 år)
16. Val av 2 styrelsesuppleanter (1 år)
17. Val av sektionsledamöter och funktionärer (1 år)
18. Val av revisorer och revisorssuppleanter (1 år)
19. Val av valberedning
20. Motioner och propositioner
21. Nya medlemmar under 2018
22. Ärenden från styrelsen
- a/ Bil- och telefonersättning
- b/ Val av kommittéer till Påskfest - Logdans – Midsommarfest - Bryggdans -
 Höstvandring - Gemensam avslutning
23. Övriga frågor
24. Mötet avslutas

Högtidsdräkt för bondesläkt

Forskning belägger ursprung i Virestad och Örkened

I Nordiska museets samlingar finns en kvinnlig högtidsdräkt som är inköpt i Örkeneds socken i Östra Göinge härad i Skåne men som anges ursprungligen komma från Virestads socken i Allbo härad i Småland. P. G. Wistrand, amanuens på Nordiska museet, köpte dräkten på en av sina insamlingsresor av hemmansägare Jöns Persson i Lönsboda 1884. Dräkten, som är en så kallad opplötakjortel med liv och kjol sammansydda, är mycket påkostad. Sådana högtidsdräkter bars under 1700-talet och tidigt 1800-tal av de mest välbärgade bondhustrurna i sydvästra Småland och i angränsande delar av norra Skåne och västra Blekinge. Troligen är det denna dräkt som varit inspiration till 1900-talets Värendsdräkt. På 1970-talet konstruerades sömnadsmönster med originalplaggens tillskärning och tyger togs fram i samma utförande som i de gamla plaggen. Kopior av den gamla dräkten har sedan dess kunnat sys.

Dräkten består av tre delar:

1. Livkjol med liv av röd pressad ylleplesch i stort blommönster med sex par silvermaljor framtill sammansytt med en mellanblå kjol av tjockt, ruggat ylletyg.
2. Mörkblått raskförkläde med bård nertill som är indelad i åtta rektangulära fält med sammetsband och silverband, i varje ruta ett silkebroderat växtmotiv.
3. Lista av rött kläde kantad med gröna sidenband med liknande broderi som i förklädesbården, korslagda silverband och silkefrans på ändarna. För att stärka eller ibland dementera uppgifter som lämnats om folkliga dräktplaggs proveniens bör man om möjligt kontrollera dem. Personuppgifter kan med dagens teknik enkelt sökas i kyrkobokföringen. Med utgångspunkt från listan, som är märkt MGS GJD 1799, började sökandet i Kronobergs Genealogiska Förenings databas efter möjliga par med dessa initialer. Sökandet gav ingen rimlig träff varken under vigde eller under födde. I Örkeneds socken vigdes däremot en Måns Gummesson med Gunnil Jönsdotter den 8 februari 1800. Båda är födda i socknen, Måns 1778 i Komålen och Gunnil 1779 i Lilla Ekön. De bosatte sig i Kvarnatorpet.

Måns föräldrar Gumme Håkansson och Bengta Jönsdotter flyttade till Komålen i Örkeneds socken från Peppanäs i Virestads socken. Bengta, som troligen var från Hormeshult, blev som 17-åring gift med Sven Persson från Peppanäs. I äktenskapet föddes två döttrar

T.h. Kopia efter opplötakjortel med ursprung från Virestad socken, lista från Örkeneds socken. T.h. Kopia efter opplötakjortel från samma dräktområde. Originalplaggen finns på Nordiska museet

Efter fem år avled Sven i en olyckshändelse, "ihjälslagen av en sten". 1765 gifte Bengta om sig med Gumme Håkansson från Svinhult. Efter femte barnets födelse 1775 flyttade familjen från Peppanäs till Örkened, där föddes Måns och ytterligare två barn

Måns och Gunnil fick flera barn men endast dottern Ingier Månsdotter nådde vuxen ålder. Hon gifte sig 1822 med rusthållaresonen Sven Olsson från Lönsboda och de bosatte sig i hennes föräldrahem Kvarnatorpet. Svens syster Gunnil Olsdotter, gift med Per Månsson, blev kvar på rusthållet Lönsboda. Deras son Jöns Persson född 1835 övertog Lönsboda efter föräldrarna, förblev ogift men bodde där fram till sin död 1907. Jöns var troligen en ganska ansedd man i socknen, han var bland annat kyrkvärd, och tillsammans med sin syster skänkte han två vinkannor till Örkeneds kyrka. Säkerligen är detta samme Jöns Persson i Lönsboda som 1884 sålde dräkten till Nordiska museet. Måns Gummesson och Gunnil Jönsdotter var alltså Jöns Perssons morbrors svärföräldrar.

Släktskapet styrker uppgiften om att opplötakjorteln ursprungligen kommer från Virestad. Utan tvivel härstammar den från 1700-talet och har förmodligen brukats både i Virestad och i Örkened av släkten från Peppanäs. En så här påkostad högtidsdräkt gick i arv i flera generationer.

Förmodligen bar Måns blivande hustru släktens opplötakjortel vid bröllopet tillsammans med förklädet och listan som troligen syddes till deras trolovning. En väl dokumenterad sed var att mannen gav dessa plagg som trolovningsgåva. Listan är daterad 1799 men bröllopet ägde rum den 8 februari nästkommande år. Det breda förklädet och broderierna på listan och förklädet vittnar om att de kommit till då. Flera bevarade listor med i stort sett samma eller snarlikt broderi är daterade åren kring sekelskiftet 1800.

En bekräftande källa är även bouppteckningen efter Gunnil Jönsdotter 1873. Bland de uppräknade gångkläderna återfinns bland annat en filtakjortel och två röda listor och det broderade raskförklädet är troligen ett av de sju efterlämnade förklädena. Vid hennes död hade opplötakjortlar varit ur bruk sedan länge. I Virestads socken började dräkten läggas bort redan på 1790-talet medan den i angränsande socknar i Skåne dröjde kvar ännu några årtionden.

Birgitta Blixt 2019.

Källor:

Kronobergs Genealogiska Förenings databas,
Örkeneds sockens kyrkobokföring,
Östra Göinge häradsrätt bouppteckningar

ArkivDigital
Virestads sockens kyrkobokföring

Opplötakjorteln med sitt magnifika plyschliv och "filtakjortel"
Foto Jörgen Ludwigsson
Kulturparken Småland

Torsdagsdansen

Torsdagen den 8 november hade Värendsgillet och Urshults bygdegille bjudits in till torsdagsdansen på IOGT. Totalt var det ett sjuttioaltdansare, varav åtminstone ett tjugotal var gäster. Dansledarna satte fart på oss. Vi dansade bl a några schottisvarianter, Torslandasvängen, OXO, familjevals samt Ingrid's familjehambo. Paus gjordes med gott fika, som klubbmästarna hade dukat fram. Efter en jättetrevlig kväll var det dags för alla att köra hem i den mörka novemberkvällen.

Ivy Andersson

Dans med gäster från Värendsgillet och Urshults bygdegille foto Kjell Forsberg

Information från musik- och spelsektionen

Planen för 2019 är att fortsätta med arrangemang av ett par spelträffar under kommande vår respektive höst. Den första träffen äger rum den 3 februari kl 15.00 hemma hos Roland och Lena i Furuby, och då spelar vi mazarcka, en polska och en pols samt en del låtar ur den gemensamma repertoaren.

Kjell Karlsson Roland Hansson

KAN DANS SKYDDA MOT DEMENS?

Vetenskapsjournalisten i Dagens Nyheter Karin Bojs skriver i en artikel, att ny forskning pekar mot att dans både skärper och bevarar hjärnans funktion.

Allt som är bra för hjärtat är bra även för hjärnan som t.ex. att röra på sig, hålla sig hyfsat smal och vid behov behandla riskfaktorer som högt blodtryck och diabetes. Fördelaktigt är det med hög utbildning och stimulerande arbete medan långtråkiga och hårt styrda jobb gör att hjärnan åldras snabbare. Detta visar en studie på 3000 Kungsholmsbor, som man följt i nio år.

Bra är

Att vara socialt aktiv, dvs att träffa folk

Att vara fysiskt aktiv

Att vara intellektuellt aktiv som att lösa korsord eller spela spel

En sysselsättning som på en och samma gång ger full pott på både social, fysisk och intellektuell aktivitet är just dans.

Äldre personer som ägnar sig åt dans får bättre balans och också en viss tillväxt av hjärnan som annars krymper med stigande ålder.

En annan studie visar att försökspersonerna blev mer kreativa, när de fick dansa en stund jämfört med när de fick trampa på motionscykel eller bara sitta stilla, skriver Karin Bojs.

Kerstin

Torsdagsdans med Karin och Göran

foto Anders Isaksson

0-festen 17 november

Årets 0-fest gick av stapeln lördagen den 17 november i Tävelsås bygdegård. Åtta 0-or deltog i firandet och välkomnades med var sin tjugig hawaiiikrans och en vacker sång. Totalt med 0-orna var det ett sextiototal personer, som avnjöt en god middag så småningom följt av kaffe med en smaskig gräddtårta. Musikerna Viola, Roland och Kjell med danskt fiolspel som extra stöd såg till att det med hjälp av dansledarna blev fart på dansen. Förra årets 0-or Ingrid Berglund, Elisabeth Angelöv och Lena Billberg-Hansson hade ordnat en jättetrevlig fest och får ett varmt tack för detta.

Ivy Andersson

2018 års nollor tackar för en fantastisk fest!

Festen gick i blomstertecken, i dekorationer, meny och musik. Vi kände oss mycket firade. Tack till er som ordnat detta så fint! Nu ser vi fram emot att få fixa festen för detta årets nollor.

Karin, Birgitta, Jeanette, Thore, Håkan, Irma, Lilian och Ingegerd

Gemensam danskväll

Den 2:e december inbjöds föreningens alla dansgrupper (polska, ”polskeknugg”, gilles-/folkdans och nybörjare-gammaldans) till en gemensam danskväll. Initiativtagare var deltagare i Musik- och spelsektionen. Spelmän under kvällen var Kjell Karlsson, Roland Hansson, Viola Ek, Sveneric och Ingegerd Vejvi, Björn Skogström, Karin Estling och Kjell Schön.

Vid entrén hade klubbmästarna julpyntat och dukat fram glögg och pepparkakor.

Ca 60-65 dansare slöt upp till denna danskväll, där grunddanser varvades med gillesdanser (ex. Växjöortens 70-årsvals ”V70”, Oh Susanna, Sternpolka, Snurrebocken), engelskor (ex. Torsdagsengelska, Fyrtur med keding) och polskor (ex. Åtabak, Rörospols, Gammalpolska från Föllinge).

Efter fikapausen lärde vi oss grundstegen i Menuett, under ledning av Folke och Birgitta. Lite ”kluriga” steg, men de flesta lyckades nog få ordning på dem. Det kändes som en rolig utmaning.

Kvällen avslutades med Landskronakadrilj och Svingedans.

Tack till alla medverkande för en väl genomförd och utomordentligt trevlig sammankomst, som framöver kanske kan bli en tradition.

Eivor Svensson

Växjöortens Folkdanslag på Kulturnatten 2019-01-26

Först ut i IOGT-programmet på årets kulturnatt är Växjöortens folkdanslag. Publiken består till en början av ett femtital personer som sorlar förväntansfullt medan lagets spelmän Kjell Karlsson, Viola Ek och Roland Hansson bjuder på småländsk spelmansmusik genom Grind Hans polska, polska från Loftahammar, Mormorsvalsen efter August Strömberg samt en polka efter Lasse i Svarven.

Och så kommer dansarna! Med svikt och på mjuka, lätta fötter inleder lagets polskedansare med en Slängpolska från Enånger i Hälsingland. Den åtföljs av en kadrilj där torsdagsdansarna visar hur La Russe ska dansas. Tordagsdansarna fortsätter med valsen Fjärilen som i vackra turer beskriver insektens rörelser. Vitklöversmazurkan avslutar denna avdelning och jag hör några damer bredvid mig imponerade sucka: "Oj, oj. Så komplicerade turer och så mycket att komma ihåg." Folke Schön presenterar därefter Menuett som har sitt ursprung i Ludvig XIV:s Frankrike. Genom hovkontakter spreds den sedan till Sverige där det vid dopet av Gustav III:s son dansades 17 menuetter! Allmogen tog snart upp dansen och genom våra polskedansare får vi prov på Folklig menuett i en variant med Slängpolska från Örsjö i Skåne som efterdans. De rundar av med två snabba polskor: Norskleitjen och en yrande Finnskogspols som klaras av med bravur.

Efterhand fylls salen med mer publik som får se torsdagsdansarna dansa Ljungbackavalsen. Avslutningsvis bjuds publiken upp till Lambeth Walk med Göran Andersson som instruktör. Det är en utmärkt dans för att ge möjlighet för dansovana att känna att de lyckas. Mitt barnbarn Ingrid, 14 år, vågar till slut säga ja till att dansa och konstaterar nöjt dagen därpå att hon kommer ihåg hela dansen.

Vid nästa uppträdande på Stadsbiblioteket är publikantalet större från start. Den röda mattan i Röda rummet innebär inga problem för glidet under skorna men alla gruskorn är, enligt Göran Persson, luriga att parera. Programmet som helhet är väl komponerat och dansare och musiker ser stiliga ut i sina röda och svarta kläder. Musiken klingar fint och jag ser hur dansare byts av i paren och i några fall dansar i båda grupperna. Som helhet ger föreställningen ett fint exempel på samarbetet i vårt folkdanslag.

Inbjudan till Polskekurs

Lördag 16 mars 2019

i Sigfridssalen, IOGT Vattentorget Växjö

- Instruktörer:** Margareta och Leif Virtanen
- Danser:** Storpolska från Vemdalen
Mellparing från Stugun
Hambo åt båda hållen efter Ragges mormor
- Kursavgift:** 300:- Fika ingår. Lunch ordnar man själv.
Max 25 par
Betaling på kursdagen. (Helst jämna pengar)
- Preliminärt schema:** 9.00 - 9.30 Fralla och kaffe/te
9.30 - 12.00 Kurs
12.00-13.30 Lunch
13.30-17.00 Kurs (Med en liten fikapaus)
- Anmälan:** Anmälan i första hand parvis, övriga placeras på kölista.
Sista anmälningdag 190221
Lagets medlemmar har företräde.
OBS! Anmälda förväntas ha någon erfarenhet av polskedans.
Anmälan graaekate@gmail.com

Växjö Folkdanslag i samarbete med **KULTURENS**

OBS
Det finns många
dansvideo med
Margareta och Leif
på YouTube !

En kvällsvisa

Nu leken är lyktad och dagen går till vila
i drömmarnas värld vi så ljuvligt slumrar in.
Hav tack då, kamrat. Ack hur stunderna ila
när glädje och gamman få bo uti vårt sinn.
Vår dag var fri och glad. Nu vandra vi åstad
att plikterna fylla, men snart vi mötas igen.
Tra, la, la, la, la, la. Tra, la, la, la, la, la
att plikterna fylla, men snart vi mötas igen.

Kvarglömda saker på IOGT

Halsdukar, en skjorta, ett par fina dansskor – dam

Aktivitetskalender

- 3 februari Spelträff i Furuby kl 15. Tema mazurka, polska, rörospols mm
- 21 februari Dans hos Urshults bygdegille
- 24 februari Årsmöte kl 15 på IOGT
- 16 mars Polskekurs på IOGT med makarna Virtanen
- 16 mars Nostalgikväll hos Urshults bygdegille kl 18
- 18 mars Styrelsemöte kl 14 hos Elisabeth Angelöv
- 26 mars Stoppdatum för Träskoposten
- 18 april Påskfest
- 7-10 juni Dansefestival på Bornholm

Knytkalas på polskeavslutningen

foto Kjell Forsberg